

Основні принципи функціонування системи економічної безпеки підприємства

Економічна безпека підприємства є однією з найважливіших умов нормального функціонування і розвитку сфери підприємництва в економіці будь-якої країни. Це пов'язано, насамперед, з конкуренцією на ринку, як на внутрішньому, так і на зовнішньому. Економічна безпека підприємства є основою його стабільного розвитку, рушійною силою для досягнення поставлених цілей, а також тих цілей, що намічені у перспективі. Так для формування дієвого механізму забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно з'ясувати поняття економічної безпеки підприємства з точки зору принципів, які впливають на систему його функціонування.

Проаналізувавши існуючі принципи системи економічної безпеки підприємства, ми прийшли до висновку, що наведені принципи, відрізняються як за кількістю, так і за змістом. Розглядаючи питання формулювання і обґрунтування принципів системи економічної безпеки підприємства відмітимо, що комплекс даних принципів, на нашу думку такий:

1) принцип комплексності або системності (Іванюта Т., Заїчковський А. [1], Донець Л., Ващенко Н. [2], Камлик М.) - сукупність складових елементів системи економічної безпеки, що захищала б підприємство від негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища;

2) принцип своєчасності (Левковець Н., Козаченко Г. [3]) - виявлення та захист на ранніх стадіях факторів загрози та запобігання їхньому шкідливому впливу;

3) принцип безперервності (Іванюта Т., [1], Камлик М., Берлач [4], Левковець Н. [3]) – система безпеки повинна бути побудована так, щоб вона діяла, постійно захищаючи інтереси підприємства в умовах ризику;

4) принцип законності (Заїчковський А. [1], Берлач [4], Левковець Н. [3]) – забезпечення економічної безпеки підприємства на основі діючого законодавства;

5) принцип взаємозалежності системи і середовища (Іванюта Т., Заїчковський А. [1], Берлач [4], Яременко О. [5]) - система економічної безпеки підприємства повинна функціонувати у чіткій взаємодії із зовнішнім та внутрішнім середовищем;

6) принцип плановості (Заїчковський А. [1], Камлик М., Левковець Н. [3]) – логічна та послідовна дія кожного учасника процесу забезпечення економічної безпеки підприємства;

7) принцип економності (Іванюта Т., Заїчковський А. [1], Донець Л., Ващенко Н. [2], Камлик М.) – система безпеки повинна бути побудована таким чином, щоб витрати на її забезпечення були економічно доцільними.

Наведений комплекс принципів функціонування системи економічної безпеки підприємства ми пропонуємо доповнити наступними принципами (авторська позиція):

1) принцип господарської самостійності - комерційна діяльність підприємства не може бути реалізованою без самостійності підприємства. Його реалізація забезпечується тим, що суб'єкти діяльності, незалежно від форми власності, самостійно визначають галузь виробництва, свої витрати, джерела фінансування, напрямки вкладень коштів з метою забезпечення системи економічної безпеки підприємства;

2) принцип цілісності і єдності системи управління - базується на системному підході до забезпечення економічної безпеки підприємства і вимагає комплексного всебічного аналізу і координації дій усіх ланок управління при прийнятті і реалізації управлінських рішень з метою досягнення стійкого становища підприємства;

3) принцип всебічності - передбачає врахування всіх внутрішніх та зовнішніх зв'язків і відносин системи, усіх факторів, що впливають на економічну безпеку підприємства;

4) принцип інформаційної насиченості – система економічної безпеки підприємства виражається у всебічному використанні усіх видів економічної і управлінської інформації, адже чим більшою інформацією про зовнішнє і внутрішнє середовище володіє організація, тим стійкіше її положення на ринку.

Запропонована система принципів функціонування економічної безпеки підприємства дозволить визначити як загальні, так і специфічні принципи, що враховують внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства, в системі управління економічною безпекою підприємства. Системний підхід до визначення принципів функціонування економічної безпеки забезпечить успіх функціонування і розвитку підприємства як цілісної системи у ринковому середовищі, а комплексне їх застосування дасть можливість обґрунтовано приймати управлінські рішення, оптимізувати структуру, удосконалити організаційні процеси забезпечення економічної безпеки підприємства.

Література

1. Дубецька С.П. Економічна безпека підприємства України / С.П. Дубецька // Недержавна система безпеки підприємства як суб'єкт національної безпеки України: Збірник матеріалів наук.-практ. конф., Київ, 16-17 травня 2001 р. – К.: Вид-во Європейського ун-ту фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2002. – С. 146 – 172.

2. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: Навч. пос. / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

3. Козаченко Г. Б. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія / Г. Б. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.

4. Берлач А.І. Безпека бізнесу: Навч. посіб. / А.І. Берлач – К.: Університет «Україна», 2007. – 280 с.

5. Яременко О.Ф. Середовище підприємства як чинник небезпеки діяльності суб'єкта господарювання / О.Ф. Яременко // Вісник ХНУ. – 2006. - №5. Т.2. – С. 144 – 150